

Hervorming onbekwaamheidsstatuten: het nieuwe bewind

Wet 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid, *BS* 14 juni 2013. (*Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001 e.v. - *Parl.St.* Senaat 2012-13, nr. 5-1774/1 e.v.)

Aan deze wet werden, nog voor de inwerkingtreding ervan, reparaties aangebracht door volgende wetten:

- Wet 25 april 2014 houdende diverse bepalingen betreffende Justitie, *BS* 14 mei 2014.
- Wet 8 mei 2014 houdende wijziging en coördinatie van diverse wetten inzake Justitie (I), *BS* 14 mei 2014.
- Wet 12 mei 2014 houdende wijziging en coördinatie van diverse wetten inzake Justitie (II), *BS* 19 mei 2014.

1. Wat verandert er nu concreet?

Hieronder vindt u een overzicht van de meest in het oog springende wijzigingen.

A. Eén beschermingsstatuut

Voortaan bestaat er slechts één beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen: het bewind. Alle vroegere statuten worden hierin samengebracht (nl. het vroegere voorlopig bewind over de goederen, de verlengde minderjarigheid, de gerechtelijke onbekwaamverklaring en de bijstand door een gerechtelijk raadsman).

Het nieuwe bewind kan zowel betrekking hebben op de goederen als op de persoon van de onbekwame.

De wetgever hanteert steeds de termen “bewindvoerder” en “beschermd persoon”.

B. Subsidiariteit en maatwerk

Als gevolg van de implementatie van het VN-Gehandicaptenverdrag van 13 december 2006 is het subsidiariteitsbeginsel in de ganse wet terug te vinden.

Zo moet de vrederechter in elk dossier maatwerk verrichten, waarbij als uitgangspunt geldt: wat de beschermde persoon zelf kan, doet hij zelf. Daartoe worden zeven regimes uitgewerkt en wordt telkens beschreven welke rechtshandeling welk regime volgt.

Bovendien geniet bijstand de voorkeur, wanneer de beschermde persoon niet zelf kan optreden (art. 498-498/4 BW). Enkel indien dat niet volstaat, is vertegenwoordiging mogelijk (art. 492/2 BW).

De wet somt uitdrukkelijk een aantal handelingen op die niet vatbaar zijn voor bijstand of vertegenwoordiging door de bewindvoerder (art. 497/2 BW).

C. Buitengerechtelijke bescherming

Naast de gerechtelijke bescherming (bewindvoerder) wordt ook in buitengerechtelijke bescherming voorzien (art. 489-490/2 BW). Daartoe worden de regels over de lastgeving voor vermogensrechtelijke handelingen verduidelijkt.

D. Wie kan als bewindvoerder worden aangesteld?

De beschermde persoon kan zelf een keuze maken.

Deed hij dit niet of acht de vrederechter het niet aangewezen om die keuze te volgen gelet op het belang van de beschermde persoon, dan stelt de rechter zelf een bewindvoerder aan. Net zoals onder het oude recht drukt de wetgever zijn voorkeur uit voor een familielid van de beschermde persoon (art. 496/3 BW). Lukt dat niet, dan kan hij voor een professionele bewindvoerder opteren.

De volgende personen kunnen geen bewindvoerder zijn (art. 496/6 BW):

- personen ten aanzien van wie een rechterlijke of een buitengerechtelijke beschermingsmaatregel werd genomen
- rechtspersonen, met uitzondering van de private stichting die zich uitsluitend inzet voor de beschermde persoon of een stichting van openbaar nut die voor de te beschermen personen over een statutair ingesteld comité belast met het opnemen van bewindvoeringen beschikt
- bestuurs- of personeelsleden van de instelling waar de beschermde persoon verblijft
- personen die volledig ontzet zijn van het ouderlijk gezag
- uitsluitend met betrekking tot het bewind over de goederen: personen die niet vrij over hun goederen kunnen beschikken

E. Beperking van het aantal bewindvoeringen

De wet beperkt het aantal bewindvoeringen per bewindvoerder niet. Wel krijgt de Koning de mogelijkheid om bij Koninklijk Besluit een beperking op te leggen.

F. Vertrouwenspersoon

De figuur van de vertrouwenspersoon wordt opgewaardeerd. In de gevallen die de wet bepaalt, kan hij voortaan ook de mening van de beschermde persoon vertolken als advies aan de rechter (art. 501/2, derde lid BW).

De volgende personen kunnen niet als vertrouwenspersoon optreden (art. 501, zesde lid BW):

- de bewindvoerder van de beschermde persoon
- personen ten aanzien van wie een rechterlijke of een buitengerechtelijke beschermingsmaatregel werd genomen
- rechtspersonen

- personen die volledig zijn ontzet van het ouderlijk gezag
- indien het bewind wordt uitgeoefend door beide ouders of één van beiden: een bloedverwant van de beschermde persoon tot en met de tweede graad. In uitzonderlijke omstandigheden kan de vrederechter hier bij een met bijzondere redenen omklede beschikking van afwijken, indien hij vaststelt dat dit in het belang is van de beschermde persoon.
- de vrederechter kan de aanwijzing van de vertrouwenspersoon weigeren op grond van het uittreksel uit het strafregister van de kandidaat-vertrouwenspersoon.

De vrederechter kan meerdere vertrouwenspersonen aanwijzen.

G. Schenking of legaat aan de bewindvoerder

De professionele bewindvoerder kan voortaan geen schenking of legaat meer ontvangen van de beschermde persoon (art. 908 BW). Voor familiale bewindvoerders voorziet de wet uitdrukkelijk in een uitzondering. Het gaat meer bepaald om:

- de bloedverwanten tot en met de vierde graad, mits de overledene geen erfgenamen in de rechte lijn achterlaat, tenzij degene ten voordele van wie de beschikking gemaakt is zelf tot die erfgenamen behoort.
- de echtgenoot, de wettelijk samenwonende of de persoon met de wie de beschikker een feitelijk gezin vormt.

H. Bevoegde rechter

Voortaan is de vrederechter bevoegd voor alle aspecten van het bewind.

I. Eenzijdig verzoekschrift

De beschermingsmaatregel moet door middel van een eenzijdig verzoekschrift worden gevorderd (art. 1240 Ger.W.).

2. Overgangsrecht (art. 226-232)

De nieuwe wettelijke regels over de buitengerechtelijke bescherming zijn enkel van toepassing op lastgevingen die na de inwerkingtreding van de nieuwe wet zijn aangegaan.

De reeds bestaande beschermingsstatuten kunnen steeds worden omgezet in het nieuwe bewind. Gebeurt dat niet, dan wordt het oude voorlopig bewind twee jaar na de inwerkingtreding van de nieuwe wet automatisch omgezet tot een bewind over de goederen van de beschermde persoon. De gerechtelijke onbekwaamverklaring en de verlengde minderjarigheid worden vijf jaar na de inwerkingtreding van de nieuwe wet omgezet in een bewind over de persoon en de goederen. Die automatische omzetting moet uiterlijk na twee jaar door de vrederechter worden geëvalueerd. De vrederechter kan dat ambtshalve.

De onder het oude recht opgelegde bijstand door een gerechtelijk raadsman dooft automatisch uit vijf jaar na de inwerkingtreding van de wet, indien er geen nieuwe beschermingsmaatregel werd gevorderd.

3. Inwerkingtreding

De nieuwe wet en de reparaties treden in werking op 1 september 2014.

4. Nota's OVB

De Orde van Vlaamse Balies heeft vier nota's met bemerkingen bij het wetsvoorstel overgemaakt aan het parlement:

Nota 18 februari 2011: "Wetsvoorstel tot wijziging van de onbekwaamheidsstatuten"

(naar aanleiding van de hoorzitting in de Kamercommissie Justitie, waar voorzitter Edgar BOYDENS het standpunt van de OVB heeft toegelicht). Die nota bevat algemene opmerkingen bij het hele wetsvoorstel.

Nota 5 juni 2012: "Kan de advocaat-voorlopig bewindvoerder een legaat ontvangen van de beschermde persoon?"

Naar aanleiding van die nota werd het amendement nummer 336 ingediend met de door de OVB gesuggereerde tekst. Dat werd unaniem aangenomen door de Kamercommissie Justitie.

Nota 11 juli 2012: "Wetsvoorstel onbekwaamheidsstatuten"

Die nota heeft enerzijds betrekking op de vergoeding van de ambtshalve aangestelde advocaat en anderzijds op het wegwerken van de discriminatie tussen de bijstand of de vertegenwoordiging met betrekking tot de schenking en het legaat aan de bewindvoerder.

Beide suggesties werden in een amendement gegoten.

Nota 13 december 2012: "Wetsvoorstel onbekwaamheidsstatuten II"

Die nota heeft betrekking op de schenking of het legaat aan de familieleden van de professionele bewindvoerder.

U kunt de documenten raadplegen op: www.advocaat.be/standpunten

Riki Heps
Studiedienst Orde van Vlaamse Balies

26 augustus 2014

